מאמר

בשעה שהקדימו – ה׳תשל״ג

מאת

כבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

●

בלתי מוגה

יוצא לאור לחג השבועות, ה׳תשע״ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פאַרקווייַ ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלש לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ״ק אדמו״ר הזקן

בס״ד.

פתח דבר

לקראת חג השבועות הבעל״ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) את המאמר ד״ה בשעה שהקדימו שנאמר בהתוועדויות ליל ה׳ סיון, ערב חג השבועות ה׳תשל״ג (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי ״אגרות־קודש״, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה״ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד ״הקיצו ורננו גו׳״, ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, ״תורה חדשה מאתי תצא״.

ועד הנחות בלה״ק

ראש חודש מתן תורה, ה׳תשע״ג
מאתיים שנה להסתלקות־הילולא של כ״ק אדמו״ר הזקן
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.
788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 604-2610
E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org
The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5773 • 2013

Printed in the United States of America

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס **„ועד הנחות בלה״ק״**
Tel. (718) 604-2610

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס״ד. ליל ה׳ סיון, ערב חג השבועות, ה׳תשל״ג

(הנחה בלתי מוגהה)

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים רבוא מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע[1]. וידוע מעלת הדבר שהקדימו נעשה לנשמע, דקדמיתו פומייכו לאודנייכו (קודם ששמעתם אותה כו׳ קבלתם עליכם לקיימה)[2], והיינו, שאין נפק״מ ולא נוגע כלל מה יהי׳ הציווי, אלא מלכתחילה ישנו הביטול דנעשה[3], שכל מה שנשמע אח״כ, אומרים לכתחילה שבודאי יקיימו זאת. ומזה מובן, שזהו ביטול לגמרי מכל מדידה והגבלה של שכל, טעם ודעת. ועד שמבואר בכ״מ[4], שזהו הביטול (לא להרצונות, אלא) לבעל הרצון. דהנה, הרצון, עם היותו כח מקיף, הרי להיותו בתנועה של מרוצה, שייך בו פרטים ודרגות. ומזה מובן גם בנוגע להביטול לבחי׳ הרצון, ששייך פרטים ודרגות בענין הביטול. משא״כ בנוגע לבעל הרצון, שהוא למעלה מכל התחלקות, הנה גם הביטול הוא באופן שלמעלה מכל התחלקות.

אך עפ״ז צריך להבין, דכיון שכל הדיוק הוא שקבלתם עליכם לקיימה (ללא נפק״מ מה שישמעו אח״כ), היו צריכים לומר לשון שמורה על הקיום, ולמה בחרו מכל הלשונות דוקא הלשון נעשה[5], שקשור גם עם ענין העשי׳, שהיא דרגא הכי תחתונה, כמבואר בשער היחוד והאמונה[6] בענין כולם בחכמה עשית[7], שעשי׳ היא דרגא הכי תחתונה שבאדם התחתון, כיון שכן הוא באדם העליון, ובמילא מובן שכן הוא גם בנשמות. ואינו מובן, דכיון שאצל בנ״י היתה המעלה הנפלאה, שעוד קודם מ״ת, בחמשה בסיון, ערב זמן מתן תורתנו, היו כבר במעמד ומצב שהיו מוכנים לקיים התורה מתוך ביטול עצום שלמעלה מכל אופני ביטול, ביטול לבעל הרצון, א״כ, מהו הדיוק שקיום התורה קשור עם הדרגא הכי תחתונה, שהו״ע העשי׳ (נעשה).

---

1) שבת פח, א.
2) שם, סע״א (ובפרש״י).
3) ראה גם ד״ה בשעה שהקדימו באוה״ת שבועות ע׳ קלח ואילך. ד״ה הנ״ל תש״ט (סה״מ תש״ט ע׳ 147 ואילך). ובכ״מ.
4) לקו״ת במדבר יד, א. שה״ש כב, א. אוה״ת וסה״מ שם.
5) ראה גם ד״ה בשעה שהקדימו תשל״ב.
6) פרק ט.
7) תהלים קד, כד.

ב) **וכן** צריך להבין בנוגע לכללות נתינת התורה (שנפעלה ע״י שהקדימו ישראל נעשה לנשמע), שעז״נ[8] וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, כידוע הדיוק[9] במש״נ כאן דוקא שם אלקים, שלמטה משם הוי׳, וכמ״ש[10] שמש ומגן הוי׳ אלקים. וכידוע שכללות שמות הקדושים נחלקים לב׳ סוגים[11], שם הוי׳, שהוא שם העצם[12] שם המפורש[13] ושם המיוחד[13], ושארי השמות, ובכללות יותר, שם הוי׳ ושם אלקים, שהחילוק ביניהם הוא דוגמת החילוק שבין כלים לגבי אורות[14], והרי הריחוק דכלים לגבי אורות הוא ריחוק שלא בערך. ולכאורה, כיון שבמ״ת הי׳ גילוי הכי נעלה ועצום, וכידוע הפתגם[15] שמ״ת לא יהי׳ עוד הפעם, א״כ למה נאמר כאן שם אלקים דוקא. ואף שמבואר בזה[16] ששם אלקים הנזכר כאן הוא כפי ששם אלקים הוא בתכלית העילוי, ועד כפי שהוא למעלה מן הצמצום, בתכלית ההעלם, שעז״נ[17] עין לא ראתה אלקים זולתך, הרי ביחד עם זה ישנו כאן גם הענין דשם אלקים כפי שהוא למטה, ועד לאלקים בגימטריא הטבע[18], ואעפ״כ נאמר במ״ת וידבר אלקים דוקא. וכמובן גם מזה שכיון שנאמר וידבר אלקים גו׳, הנה גם בתושבע״פ הלשון הוא אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום[19], והרי אין ענין יוצא מידי פשוטו, שהכוונה בזה היא לבחי׳ הגבורה כפי שהיא למטה, ושייכת לשמיעה באוזן הגשמי. ונמצא, שבמ״ש וידבר אלקים גו׳ יש ב׳ ענינים, שם אלקים כפי שהוא בתכלית העילוי, ושם אלקים כפי שהוא למטה. וע״ד האמור לעיל בענין הקדמת נעשה לנשמע, שיש בזה תכלית הביטול שלמעלה גם מהביטול אל הרצון, ויש בזה גם ענין הכי תחתון, ענין העשי׳.

---

8) יתרו כ, א.

9) ד״ה וידבר אלקים עטר״ת (סה״מ עטר״ת ע׳ תמח ואילך). תרפ״ח (סה״מ תרפ״ח ע׳ קכז ואילך).

10) תהלים פד, יב. וראה תניא שעהיוה״א פ״ד ואילך. אוה״ת (יהל אור) תהלים עה״פ. ובכ״מ.

11) ראה מורה נבוכים ח״א פס״א ואילך. ועוד.

12) כסף משנה לרמב״ם הל׳ ע״ז פ״ב ה״ז. פרדס שער יט (שער שם בן ד׳). מורה נבוכים שם. עיקרים מאמר ב פרק כח.

13) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב״ם הל׳ יסוה״ת פ״ו ה״ב. מורה נבוכים שם.

14) ראה תו״א יתרו סט, ד. סה״מ תרנ״ז ע׳ מה. תרס״ה ע׳ קעו. תרצ״א ע׳ קלד. וש״נ.

15) ראה סה״מ תרנ״ט ע׳ רכד. המשך תרס״ו ע׳ לב. ע׳ תשיט. סה״מ תרנ״ו ע׳ שנו. תרפ״ה ע׳ קצט. תש״ט ע׳ 57. ועוד.

16) ראה ד״ה וידבר אלקים שבהערה 9. ובארוכה ד״ה ועשית חג שבועות שנה זו (לקמן ע׳ 000).

17) ישעי׳ סד, ג.

18) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ״ב. ראשית חכמה שער התשובה פ״ו ד״ה והמרגיל (קכא, ב). של״ה פט, א. קפט, א. שח, ב. תניא שעהיוה״א רפ״ו. ועוד.

19) מכות כד, א.

וכן הוא בנוגע לאופן שבו ניתנו עשה"ד, כמ"ש ויהי קולות וברקים גו'[20], והר סיני עשן[21], שישנו ענין הקולות וברקים כפי שנתבארו במדרשי חז"ל[22], עד לתכלית העילוי בענין הקולות, שמורה על ענין הגילוי וההארה[23], החל מהגילוי והארה היותר ראשון כו'. וביחד עם זה היו גם קולות וברקים ועשן כפי שבאו בפשטות בדברים גשמיים.

וכן הוא בנוגע לתוכן דעשרת הדברות שבמ"ת, שישנו הביאור בזה בפנימיות הענינים, וכמו אנכי הוי' אלקיך[24], שאנכי הוא דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ[25], ובחינה זו נמשכת ע"י הוי' ונעשית בבחי' אלקיך[26]. ועד"ז בנוגע לעניני הל"ת שבעשה"ד, כמו הציווי לא תרצח[27], כמבואר בלקו"ת[28] ענין זה כפי שהוא באורות העליונים, בחי' דם שבאדם העליון, ועד"ז בשאר ציוויי ל"ת. וביחד עם זה, נאמרו ענינים אלו באופן שלכל לראש הרי זה הלכה למעשה, ובנוגע לציווי לא יהי' לך אלקים אחרים ההלכה למעשה בזה היא כפשוטו של ענין, לשלול עבודה זרה גשמית בעולם למטה, ועד"ז בשאר הציוויים דל"ת, וגם הציוויים דקום ועשה, ועד שגם הענין דאנכי הוי' אלקיך הוא כפשוטו, לקבל על עצמו האמונה בה' ועול מלכותו ית', וכדאיתא במכילתא[29] כשם שקבלתם מלכותי (שזהו"ע דאנכי הוי' אלקיך) קבלו גזרותי (הציוויים שבאים לאח"ז). והיינו, שכל עשה"ד כפי שהיו בגילוי, באופן המובן ופשוט לכל, הרי הם דברים פשוטים (כהלשון בלקו"ת[30]). ועד שבגלל זה מתעורר הדיוק הידוע[30], מהו הרעש דקולות וברקים והר סיני עשן, בה בשעה שמדובר אודות ענינים פשוטים לגמרי, ועד שרובם נכללים בשבע מצוות בני נח, ואפילו כפי שהם לאח"ז בתרי"ג מצוות, הרי הם דברים פשוטים ומובנים לכל. ולכאורה הי' מקום יותר ליתן ענין החוקים, אפילו כפי שהם בחלוקת המצוות בפשטות, ויתירה מזה, שהיו צריכים להנתן אז ענינים רוחניים, ועד לתכלית העילוי שבענין הרוחניות.

---

20) יתרו יט, טז.
21) שם, יח.
22) ראה מכילתא עה"פ. תורה שלימה עה"פ. וש"נ.
23) ראה סה"מ תרכ"ט ע' רכב.
24) יתרו כ, ב.
25) לקו"ת פינחס פ, סע"ב. וראה זח"ג יא, א.
26) ראה לקו"ת במדבר טז, סע"ד. ר"פ ראה.
27) יתרו שם, כג.
28) במדבר יג, ג. יד, ג.
29) יתרו שם, ג. הובא באוה"ת וסה"מ שבהערה 3.
30) שם יב, ג. טו, ג. ועוד.

ג) **ויובן** בהקדם ביאור המעלה דמתן תורה לגבי התורה כפי שהיתה לפני מ״ת. דהנה[31], גם לפני מ״ת היתה כבר כל התורה כולה, והי׳ לא רק לימוד התורה, אלא כלשון חז״ל[32] קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, וכפי שמביאים על זה ראי׳ ממצוות מעשיות שהם ענינים של מעשה בפועל, כמו מצות אפה ויאכלו[33], ועד״ז כללות הענין דהכנסת אורחים, שזהו מ״ש[34] כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו גו׳ לעשות צדקה גו׳, כפשטות הענין. ואעפ״כ הי׳ לאח״ז כל הרעש (שטורעם) דמ״ת. ועד כדי כך, שלמרות גודל מעלת האבות שהן הן המרכבה[35], מ״מ, כל המצוות שעשו לפניך האבות (לפני מ״ת) ריחות היו, אבל אנו (לאחרי מ״ת דוקא) שמן תורק שמך[36]. ולכאורה צריך ביאור, היתכן לומר כן. אך הענין הוא, שהביאור בזה נאמר מיד לאחרי הציווי הראשון שבמ״ת, (אנכי הוי׳ אלקיך) אשר הוצאתיך מארץ מצרים, על מנת כן הוצאתיך[37], שזהו מעין הסברה שלכן צ״ל קבלו מלכותי ואח״כ קבלו גזרותי, ומזה מובן שכן הוא גם בפנימיות הענינים, שהוצאתיך מארץ מצרים הוא ביאור החידוש דמ״ת לגבי לימוד וקיום התורה כפי שהיו קודם מ״ת.

והענין הוא, דהנה ארץ מצרים נקראת כור הברזל[38], בדוגמת הכור שמצרף ומברר ומזכך את הענינים הניתנים בכור, שמפריד את הסיגים והפסולת מן הנקי, זהב טהור וכסף טהור, ואז יכולים להשתמש בכסף וזהב (שנתבררו בהכור) עבור הענינים שבשבילם יש צורך בכסף וזהב, ואז באים הכסף והזהב לשלימותם. ולכן, הנה קודם שהי׳ כור הברזל דמצרים, הי׳ העולם במעמד ומצב שלא היו יכולים לפעול בגשמיות העולם שתהי׳ בשלימות ועד לתכלית השלימות, כיון שעדיין היו מעורבים הסיגים והפסולת ביחד עם הטוב (כסף וזהב) שישנו בהגשמיות. והיינו, שאע״פ שהי׳ הענין דלעשות צדקה גו׳, ע״י הכנסת אורחים, וכן הי׳ הענין דחפירת הבארות[39] ומעשה המקלות[40], וכן שאר

---

31) ראה תו״א יתרו סח, א ואילך. תו״ח שם רס, ב ואילך. לקו״ש ח״ג ע׳ 758. ע׳ 888. ח״ה ע׳ 316. ספר הערכים־חב״ד ערך אבות ס״ד. וש״נ.

32) יומא כח, ב.

33) וירא יט, ג.

34) שם יח, יט.

35) ב״ר פמ״ז, ו. תניא פכ״ג. פל״ד. פל״ט. ספר הערכים־חב״ד שם ס״ב. וש״נ.

36) שהש״ר פ״א, ג (א). וראה ד״ה וכל העם תרע״ח. תש״ו.

37) שמו״ר פכ״ט, ג.

38) ואתחנן ד, כ. וראה תו״א יתרו עד, סע״א ואילך.

39) תולדות כו, יח ואילך. וראה תו״א תולדות יז, ג. ובכ״מ.

40) ויצא ל, לז ואילך. זח״א קסא, א.

עניני המצוות, מ"מ, היתה פעולתם רק ברוחניות, כי, אף שנעשו בהשתתפות פעולה גשמית דלקיחת המקלות, נתינת אכילה ושתי' לאורחים, וחפירת הבארות, הרי הגשמי לא נשתנה, ולכן הנה לאחרי גמר עשיית המצוה, נשאר הענין הרוחני למעלה, וגם אצל האבות שהיו בבחי' מרכבה, אבל הגשמי לא נשתנה, שגם לאחרי העבודה בהמקלות הרי זה נשאר מקל, ולא ענין של תשמישי קדושה[41], או דבר וענין של קדושה. ורק לאחרי שהי' הענין דכור הברזל, שעל ידו נתברר ונזדכך ונפרד ונתעלה חלק הטוב שבזה, ויצא מבין הסיגים והפסולת, שזהו"ע דהוצאתיך מארץ מצרים, אזי היו יכולים לפעול בהגשמי להביאו לשלימותו ועד לתכלית השלימות, ועד שהגשם ייעשה ענין של מצוה וענין של קדושה, ועד"ז בנוגע לגוף של מקיים המצוה, שנתעלה שלא בערך לגבי הגופים שהיו לפני מ"ת, ואפילו לגבי הגופים של אלו שלמדו תורה וקיימו מצוות לפני מ"ת.

וביאור העילוי שבענין זה ושייכותו למ"ת, שבשביל זה היו כל הענינים הנפלאים דמ"ת, יובן ע"פ הידוע[42] שדוקא מצד ענין ההתנשאות נעשים רם ושפל בשוה, ואדרבה, מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח[43] דוקא, והיינו, שדוקא בהדכא ושפל של כל סדר ההשתלשלות, שזהו המטה מטה יותר, שוכן (אשכון) הגבוה גבוה ביותר, ועד ששם נמשך בגלוי בחי' העצם (כפי שהעצם יכול להיות בגילוי) שאינו בגדר של התחלקות דמעלה ומטה, גבוה ושפל.

וענין זה מודגש גם במ"ש בציווי הראשון דעשה"ד (אנכי הוי' אלקיך אשר) הוצאתיך מארץ מצרים, שיש בזה ב' הקצוות הנ"ל. הוצאתיך מארץ מצרים כפי שהוא בפנימיות הענינים, שהו"ע היציאה מכל המצרים וגבולים, אפילו כפי שהם בשרשם ומקורם לפני הצמצום. וביחד עם זה ישנו גם הענין דהוצאתיך מארץ מצרים כפשוטו, וכדברי הגמרא בסוגיא דמ"ת במסכת שבת[44], למצרים ירדתם כו', שזה קשור גם עם הענין דיצה"ר יש ביניכם (וכל פרטי הענינים שנימנו בענין זה). ולכן גם בנוגע לכל הענינים שבמ"ת (הן ההכנה למ"ת, הן האופן דנתינת התורה, והן התוכן דעשה"ד) ישנם שני הקצוות, ענין הקשור עם השפל

---

41) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סמ"ב ס"ו. סה"מ תר"ם ח"א ע' שא ובהערה 55 שם. וש"נ.

42) ראה גם לקו"ת עקב יג, ד. תו"ח בשלח קעא, ג.

43) ישעי' נז, טו.

44) פח, סע"ב ואילך.

בתכלית (מצרים), וענין הקשור עם תכלית העילוי, ועד לדרגא שלמעלה מכל גדר של עילוי והיפך העילוי.

ד) **ובפרטיות** יותר, בנוגע למ״ת עצמו, הנה התחלת עשה״ד היא אנכי הוי׳ אלקיך, שבחי׳ אנכי (דלא אתרמיז כו׳) נמשכת ע״י הוי׳ אלקיך, ועד שמזה בא הציווי לא יהי׳ לך אלהים אחרים (כמארז״ל[19] אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום), והיינו, שנמשך למטה גם מענין הגשם, למקום שבו צריך להזהיר (באַווארנען) שלא יהי׳ לך אלקים אחרים (ויתירה מזה) על פני. ועד״ז בנוגע לתוכן של כל עשה״ד, שהם דברים פשוטים[30], אבל בדברים פשוטים אלו ישנו גם הענין ד״דברים פשוטים״ כפי שבאים מתכלית הפשיטות דפשיטות האחדות, שנמשכת למטה בדברים פשוטים לגמרי. ולכן נפעל גם בנוגע לטבע העולם, שהגילויים (קולות) הכי עליונים נמשכו למטה בגלוי גם בקולות וברקים ולפידים והר סיני עשן כפשוטם. ועוד זאת, שדברים פשוטים אלו היו באופן שעל כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן[45], היינו, שענין זה פעל על הקשר שבין נשמה לגוף, להיותו למעלה מקשר זה, בדוגמת כללות הפעולה דמ״ת לבטל ההבדל והגזירה (כפירוש החסידות[46] שגזירה הוא מלשון חיתוך) בין העליונים למעלה לתחתונים למטה, ולפעול החיבור שתחתונים יעלו למעלה ועליונים ירדו למטה[47], ע״י ההמשכה ממקום שלמעלה מכל הגדר דעליון ותחתון.

וכן בנוגע לאופן אמירת עשה״ד, שעז״נ וידבר אלקים גו׳, שגם בזה יש שני הקצוות, משם אלקים כפי שהוא בתכלית העילוי, ועד לשם אלקים כפי שנמשך למטה באופן שמפי הגבורה שמענום (שמיעה באוזן הגשמי). ועוד זאת, שענין זה נמשך באופן ד(וידבר אלקים את כל הדברים האלה) לאמר, כידוע הדיוק בזה[48], דלכאורה מלת לאמר אין לה הבנה, שהרי בדרך כלל הפירוש הוא לאמר לאחרים, אבל בנוגע למ״ת אי אפשר לפרש כן, שהרי איתא בפרקי דר״א[49] שכל הנשמות ששייכים לתורה ומצוותי׳, שהם הנשמות של בנ״י שבכל הדורות כולם, היו כולם במ״ת, וכל נשמה בפני עצמה שמעה אנכי הוי׳ אלקיך אשר הוצאתיך גו׳, בלשון יחיד. אלא הפירוש דלאמר הוא[48], שבכל יום ויום, ועאכו״כ בזמן מתן תורתנו בכל שנה ושנה, כאשר איש ישראל קורא ושונה אזי הקב״ה

45) שבת שם, ב. וראה שמו״ר פכ״ט, ד.
46) ראה לקו״ש ח״ו ע׳ 141. ח״ח 49. ועוד. וראה גם לקוטי אמרים להה״מ סרס״א.
47) תנחומא וארא טו.
48) תו״א יתרו סז, א. ועוד.
49) פרק מא.

קורא ושונה כנגדו[50], והיינו, שפועל הענין דלאמר, שנעשה מחדש (בכל יום כו' חדשים[51], ועאכו"כ בזמן מתן תורתנו) הענין דוידבר אלקים את כל הדברים האלה, כמו בשעת מ"ת, כהדגשת הגמרא[52] מה להלן כו' אף כאן כו'. והיינו, שאע"פ שהתורה היא למעלה מזמן ומקום, וא"כ, לכאורה לא שייך בזה ענין של התחדשות, כיון שזהו"ע שאין בו שינויים כלל, מ"מ, ניתנה התורה לכל אחד מישראל, עד להפשוט שבפשוטים, באופן שיוכל לפעול הענין דלאמר, שיהי' מחדש הענין דמ"ת כמו בפעם הראשונה.

ה) **ומזה** מובן שגם ההכנה למ"ת הוצרכה להיות באופן כזה. ובהקדים, שאע"פ שמ"ת הי' באתערותא דלעילא, מ"מ, הוצרך להיות עכ"פ מעין ודוגמא לזה גם מצד התחתון. וזהו מ"ש[53] ויחן שם ישראל נגד ההר, ולאח"ז הי' צ"ל בימי הגבלה ענין הטהרה והקדושה כו', שבזה מסתיימת היציאה מארץ מצרים והבירור שלאח"ז במשך מ"ט ימי ספירת העומר, שבעה שבועות תספר לך[54], שהתחילו מיד למחרת צאתם ממצרים, כדאיתא בר"ן בסוף מס' פסחים (מהגדה), שבשעה שאמר להם משה תעבדון את האלקים על ההר הזה[55], אמרו לו, אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמשים יום, והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו כו', מצד התשוקה והכליון (ביינקען און אויסגיין) לקבלת התורה. ובמשך מ"ט ימי הספירה נעשה הבירור כו', ועד שאפילו ביום המ"ט עסוקים עדיין בענין הבירור, עכ"פ הבירור דמלכות שבמלכות (או חסד שבחסד, אם המנין הוא בסדר הפוך[56]), וכאשר מסיימים את הבירור ונשלם החשבון (כלשון הזהר[57]: חושבן שלים) באופן של תמימות[58], אזי נעשית המשכת שער הנו"ן (החל משער הנו"ן כפי שקשור עם מ"ט ימי הספירה, ואח"כ גם למעלה מזה, כפי ששער הנו"ן הוא ענין בפ"ע, כמבואר בארוכה בלקו"ת[59]). ונוסף על ההכנה למ"ת ע"י כללות הענין דספה"ע, ישנה גם ההכנה בערב זמן מ"ת, חמשה בסיון, ע"י אמירת נעשה ונשמע, ובמיוחד ע"י האמירה בסדר שנעשה קודם לנשמע. ובענין זה ישנם שני הקצוות הנ"ל, שמחד גיסא הרי זה מורה על ביטול הכי עצום, עד לביטול של

---

50) ראה תדבא"ר רפי"ח.
51) פרש"י תבוא כו, טז. וראה פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג.
52) ברכות כב, א. תו"א שם.
53) יתרו יט, ב.
54) פ' ראה טז, ט.
55) שמות ג, יב.
56) ראה ספר השיחות תש"א ע' 116 ובהערה 1.
57) ח"ב רכז, סע"ב.
58) אמור כג, טו. וראה זח"ג ורע"מ צז, א־ב.
59) במדבר יא, ד. יב, א ואילך.

בעל הרצון[60], היינו שהביטול של האדם שישמע אח״כ את הציווי הוא באופן שמבטל את עצמו גם כפי שהוא בתכלית השלימות שלו, שזוהי עצם הנפש. ולאידך גיסא, הרי זה נמשך בענין של נעשה דוקא, בעשי׳ בפועל בגשמיות העולם, וכמשנת״ל (ס״ג) שזהו החידוש דמ״ת לגבי התורה כפי שהיתה בימי האבות, באופן שריחות היו, שריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו[61], ואילו כאן מודגש ענין העשי׳ דוקא, שקשור לגמרי עם הגוף.

ו) **וזוהי** מעלת הענין דמ״ת, שמאז הותחל אצל בנ״י סדר עבודה לשנות את העולם (איבער מאַכן די וועלט), לעשותו לדבר טהור, ואח״כ לדבר קדוש, עד שנעשה כלי לו ית׳, ובאופן של התאחדות — דירה לו ית׳[62], כתפארת אדם לשבת בית[63], היינו שע״י הבית ניתוסף תפארת (באדם, גם) באדם העליון כביכול. וכל זה נעשה ע״י מעשינו ועבודתינו, שלומדים תורה בשמחה וטוב לבב, ובהקדמת נעשה לנשמע, כפי שהי׳ בשעת מ״ת, שבתור הכנה לזה, הנה כבר בחמשה בסיון, ערב זמן מ״ת, קיבלו בנ״י על עצמם הענין דנעשה ונשמע, ובאופן דהקדמת נעשה לנשמע, ואז ירדו מלאכי השרת וקשרו להם שני כתרים כו׳, היינו, שהמלאכים נעשו משרתים לישראל, ומזה נמשך אח״כ הענין דחביק לון וגפיף לון[64], בנוגע לכל הענינים שבהם זקוקים למלאכים, בתור ממוצעים, כדי שאיש ישראל בהיותו נשמה בגוף למטה יבוא לתכלית השלימות כפי שהנשמה עומדת למעלה, ובאופן כזה נעשה גם למטה יחד עם הגוף, ועד שנעשה גוף קדוש[65]. וזה נעשה הכנה קרובה לזמן שבו יראו בגילוי איך שכל העולם הוא דירה לו ית׳, כפי שהיתה ההתחלה בזה בשעת מ״ת[66], שאז הי׳ העולם שותק ומחריש[67], ומד׳ רוחות ומלמעלה ומלמטה יצא הקול אנכי ה׳ אלקיך[68], אלקיך דייקא, כחך וחיותך[69], ועי״ז שהקב״ה

---

60) לכאורה הכוונה, שנוסף לכך שהביטול הוא אל בעל הרצון (להקב״ה בעצמו, לא רק ביטול לרצונו של הקב״ה), הרי זה גם הביטול של בעל הרצון (האדם עצמו, עצם הנפש, ולא רק שהאדם מבטל את רצונו). — המו״ל.

61) ברכות מג, ב.

62) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב״ר ספ״ג. במדב״ר פי״ג, ו. תניא רפל״ו. ובכ״מ.

63) ישעי׳ מד, יג.

64) ראה זהר ח״א כג, ב. ח״ב רא, ב. תו״א מקץ מג, סע״א ואילך. לקו״ת במדבר יא, סע״ד.

65) ראה זח״ג ע, ריש ע״ב.

66) ראה תניא שם (מו, א).

67) ראה שמו״ר ספכ״ט.

68) ראה שמו״ר פ״ה, ט. תקו״ז תכ״ב (סד, ב). תניא שם.

69) ראה לקו״ת שלח מ, ג. בלק עג, ריש ע״ג. וראה לקו״ת שבהערה 26.

הוא אלקיך של איש ישראל, אזי נמשך מאלקינו גם להיות מלך העולם, ובאופן שבנ"י נעשים בעה"ב על העולם, שלא זו בלבד שהעולם אינו מונע, אלא אדרבה, שנעשה מסייע לעבודת ה', ובדוגמת לשון הרמב"ם[70] בנוגע לבריאות הגוף: היות הגוף בריא ושלם מדרכי ה' הוא, וכן בסיום ספרו[71]: וכל המעדנים מצויין כעפר, ובאופן שרואים בגלוי שכל עניני העולם הם בשביל שבנ"י יוכלו ללמוד תורה ולקיים המצוות מתוך מנוחה אמיתית[72], ולילך בעילוי אחר עילוי בהשגת דעת בוראם, שעי"ז באים לקיום היעוד[73] מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ובקרוב ממש.

---

70) הל' דעות רפ"ד.
71) סוף הל' מלכים.
72) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. הל' מלכים שם.
73) ישעי' יא, ט. הובא ברמב"ם שם.

הוספה

א

[ג׳ סיון, ה׳תשי״ז]

[1] אין קורין אותן בביהכ״נ כלל. וגם לא שה״ש וקהלת. ולא שמעתי שילמדו (או יקראו) אותן ביחידות בבית וכיו״ב ביו״ט הנ״ל דוקא.

שה״ש — יש נוהגין לאומרה בעש״ק.

[2] הטעם למה אין קורין אותן בביהכ״נ — הרי גם המחבר לא הביאו. ואלו שהביאו רובם ס״ל שאינה אלא ״מנהג בעלמא״.

[עיין משנה וש״ס רפט״ז דשבת דאין לקרות בכתובים בשבת, ובירושלמי מגילה (פ״ג, ה״ד) דלכן אין קורין מג״א **בשבת** אף **שמחוייבין** בקריאתה. ועאכו״כ שמובן מה שלא **הנהיגו לכתחילה** קריאת כתובים בש״ק].

א

מצילום כתי״ק, על גליון מכתבו של מו״ה אוריאל צימער בתאריך זה. נדפס ב״התקשרות״ גליון תסג ע׳ 10. תשורה (לוין, תשס״א). אגרות נוספות אליו — אג״ק חי״ג אגרת ד׳תמז, ובהנסמן בהערות שם.

[1] אין קורין אותן בביהכ״נ כלל .. [2] הטעם למה אין קורין אותן בביהכ״נ כו׳: **במכתבו:**

הנה ענין קריאת ג׳ המגלות (שה״ש קהלת רות) בג׳ רגלים יסודו בדברי הקדמונים*, עד שיש מקומות שאפי׳ קורין אותן בברכה (מנהג הגר״א**, וכך מנהג ירושלם ת״ו סתם). ואף שלמנהג חב״ד*** ולמנהגם של עוד כמה מחסידי פולין אין קורין אותן בביהכ״נ לפני קרה״ת הנה אין ספק אשר שייכות המגלות הללו ברוחניות אצל הג׳ רגלים קיימת, ואף הטעם הפשוט והנגלה לשייכות זו ידוע לכל, וביחוד השייכות דרות לחה״ש.

שאלתי בענין זה אחת שהיא שתים:

א) הטעם למה אין קורין אותן בביהכ״נ

ב) אם יש איזה סדר או מנהג קבוע בקריאתן או לימודן בזמניהן (שחה״מ סוכות ופסח ויום ב׳ דחה״ש), כי לא מצאתי בלוח ״היום יום״ ובמקומות דומים מנהג על זה, וגם שאלתי כמה מאנ״ש והתמימים שי׳ ולא מצאתי תשובה ברורה.

על כותבו ״שלמנהג חב״ד ... אין קורין אותן בביהכ״נ לפני קרה״ת״ — הקיף רבינו תיבות ״לפני קרה״ת״, וכתב (כבפנים [1]); ובהמשך לשאלתו ״הטעם למה אין קורין אותן בביהכ״נ״ — כתב רבינו (כבפנים [2]).

שה״ש — יש נוהגין לאומרה בעש״ק: **ראה תו״מ — רשימת היומן ע׳ קפז. וש״נ.**

שאינה אלא ״מנהג בעלמא״: **ראה שו״ע אדה״ז שם (סת״צ סי״ז).**

מג״א: = **מגילת אסתר.**

---

*) ראה שו״ע אדה״ז או״ח סת״צ סי״ז (שה״ש, רות, קהלת). סתצ״ד סי״ג (רות). וש״נ.

**) ראה בזה תו״מ התוועדויות חמ״ז (תשכ״ו ח״ג) ע׳ 7; ח״נ (תשכ״ז ח״ג) ע׳ 15. וש״נ.

***) ראה אוצר מנהגי חב״ד ניסן ע׳ רי (שה״ש); סיון ע׳ שה ואילך (רות); תשרי ע׳ שכט (קהלת). וש״נ.

ב

ב״ה, ט״ז שבט תשל״ז
ברוקלין

מחו׳ הרה״ג הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ כו׳
מו״ה יצחק שי׳

שלום וברכה!

במה דשאילנא קדמיכון בהמדובר בהתועדות אתמול במרז״ל מה שכל תלמיד ותיק עתיד **לחדש** ניתן למשה בסיני,

אשר בירושלמי שלפננו (פאה פ״ב ה״ד*, מגלה פ״ד ה״א, חגיגה פ״א ה״ח) הגירסא: עתיד להורות. וכ״ה בקה״ר פ״א, ט. ובויק״ר אחרי פכ״ב, א ובקה״ר פ״ה, ח: עתיד לומר, ובשמ״ר רפמ״ז: מה שהתלמיד שואל.

הנוסחא שהוזכרה בההתועדות היא ע״פ גרסת רבנו הזקן בקונטרס אחרון שבסו״ס תניא קדישא ד״ה להבין פרטי ההלכות (קנט, ב).

וגירסא זו הובאה ב״שו״ת רד״ך בית ה׳ חדר ג, אור תורה להה״מ תולדות בתחלתו, שם בתהלים ד״ה כי אלקים יושיע ציון, מטה משה שער ב בשם ויק״ר רפכ״ב, הקדמת הש״ך עה״ת, תורת העולה ח״ג פנ״ה, בשמונה שערים (להאריז״ל) ש״ג, שם ש״ז, שם ש״ח״ (לקוטי הגהות לתניא — ברוקלין, תשל״ד — עפ״ו).

ולהוסיף על הנ״ל:

א) כן הוא ג״כ בשל״ה מס׳ שבועות שלו (קצב, סע״א), לקוטי אמרים להה״מ ד״ה כי אלקים יושיע ציון. קונטרס עץ החיים ר״פ לא. ועוד.

ב) כגרסת המטה משה בויק״ר רפכ״ב — כן הוא גם בויק״ר כת״י פּאַריז (הובא בויק״ר — ירושלים, תשל״ב — הוצאת מרגליות).

---

*) **לאח״ז**: בהגר״א לשם: שצ״ל לחדש.

ב

מהעתק המזכירות, מוגהת בכתי״ק.

מחו׳ .. מו״ה יצחק: פּופּקא, ברוקלין. חתנו של הרה״צ מו״ה חיים משה יהושע שניאורסאהן־טווערסקי מטאָמאַשפּאָלי־ברוקלין.

דשאילנא קדמיכון בהמדובר בהתועדות אתמול: ט״ו בשבט ה׳תשל״ז (שיחות קודש תשל״ז ח״א ע׳ 456 ואילך). אחרי השיחה ניגש הרב פופקא לרבי, ושוחחו בנושא.

במרז״ל מה שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש כו׳: בהבא להלן — ראה גם לקו״ש חי״ט ע׳ 252 ואילך, ובהנסמן שם. ובכ״מ.

ג) שער ג׳ הנ״ל הוא ש׳ מרז״ל למד״ר פ׳ חוקת. ש״ז — ש׳ רוה״ק (בדפוס ת״א, תשכ״ג הוא — קח, ב). ש״ח — ש׳ הגלגולים הקדמה יז.

ד) גם להגירסות ״להורות״ וכו׳ — מפורש בבמדב״ר חוקת (פי״ט, ו): דברים שלא נגלו למשה נגלו לרע״ק וחבריו (וראה מנחות כט, ב). ולפני זה, שמו״ר (פמ״א, ו): וכי כל התורה למד משה כו׳ אלא כללים למדהו הקב״ה למשה. ובזהר ח״א (ד, סע״ב): ובכל מלה דאתחדש באורייתא ע״י דההוא דאשתדל באורייתא עבד רקיע חדא כו׳ ארץ חדשה. עי״ש. וראה תניא שם קמד סע״ב ושם.

ה) עפ״ז י״ל דכל מדרז״ל הנ״ל — מר אמר חדא ומר אמר חדא **ולא פליגי**, וכאו״א משמיענו דבר חדש דהן השאלות, והן השקו״ט, והן הפס״ד ניתנו למשה בסיני.

וא״ו) וכל הביאורים בזה — ג״כ לא פליגי וכולם ישנם, היינו שהתלמיד ותיק אפ״ל חידושו: א) היכן נרמז בתושב״כ (ש׳ מרז״ל שם). ב) לימוד הפרט מהכלל שניתן למשה (מד״ר חקת שם). ג) חידוש ממש (זהר שם). ועוד יש להאריך. ואכ״מ.

בכבוד ובברכה.

❀ ❀ ❀

צילום כתי"ק ממענה דלעיל ע' 12

לעילוי נשמת

הרה״ח הרה״ת ר׳ **שמואל אייזיק הלוי** ע״ה

בהרה״ח הרה״ת ר׳ **אברהם הלוי** ע״ה

פאפאק

נפטר ליל ש״ק פ׳ במדבר, ה׳ סיון

ערב חג השבועות, ה׳תשע״ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי בתו וחתנו

מרת **חי׳ רבקה** ובעלה הרה״ת ר׳ **דוד פלדמן**

ומשפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות